

Hammasteknikko

N° 4

1956

RECO

riippumoottorit

ovat tunnettuja siitä, että niillä on kaikki hyvän laboratorio-moottorin perusominaisuudet: äärimmäinen tarkkuus, äänetön käynti, ilmajäähdytys, kuulalaakerit ja radiohäiriöpoistaja.

TB 525 10000 kierr./min.

TB 526 13000 kierr./min.

TB 527 15000 kierr./min.

TB 529 18000 kierr./min.

TB 531 25000 kierr./min.

Voimakkaat — Luotettavat — Kestävät
RECO DENTAL REHAK & CO., Wiesbaden

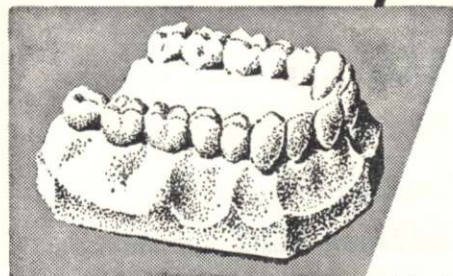
Yksinmyyjä Suomessa
HAMMAS OY

Helsinki

Kalevankatu 3

Puh. 62 14 33, 62 20 09, 39 630

Käyttämällä protetiikassa

MOLDANO

kipsiä

rakennetaan aina

varmalle pohjalle.

Nopeasti kovettuvana voidaan sitä käsitellä jo tunnin kuluttua, jolloin se on kovempaa kuin marmorisementti.

Moldanoa käytetään yleisesti teknillisissä töissä.

Sen Brinell-kovuus on kolminkertainen eikä se kutistu kokoon niin kuin marmorisementti.

»Bayer« Leverkusen

EDUSTAJA SUOMESSA

ET. RANTA 4. HKI. PUH. 12521

Kiittäen

Arvoisia asiakkaitamme
kuluneena vuotena liikkeellemme osoitetusta luottamuksesta
ja miellyttävästä yhteistyöstä toivotamme

hyvää joulua

ja

onnellista uutta vuotta!

Oy. Dentalia Ab.

Puh. 62 49 34.

HELSINKI

Mannerheimintie 14. B. a. 4.

Myymme
varastosta

**ensiluokkaisia
alabasterikipsilaatuja
hammasteknikkotoihin**

Oy TELKO Ab

kemikaliosasto

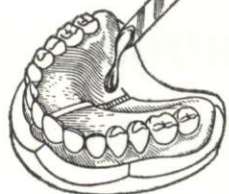
Helsinki, Aleksanterinkatu 13

Puhelin: { paikallis 12 271/50
kaukolinja A 8446/50

Simplex

RAPID

= NOPEA

**Itsestään kovettuva
Akryyli proteesin korjausaine**

- ★ **Nopeampi kovettuminen**
- ★ **Helpompi käyttö**
- ★ **Kuitenkin yhtä vahva ja luotettava kuin aikaisemminkin**
- ★ **Täyttää A.D.A:n erikoismääräykset No. 13**

Tilaa pakkaus SIMPLEX-RAPID'ia

käyttämästäsi hammastarvikeliikkeestä — TÄNÄÄN

DENTAL FILLINGS LIMITED - LONDON, N. 16. - ENGLAND.

TOIMITUSKUNTA:

Päätoimittaja Mauno Elomaa

Os. Helsinki, Untamontie 6 C 19, puh. 79 20 35,

Jäsenet: E. O. Vuori ja Niilo Kostiainen

Hammas- teknikko

SUOMEN HAMMASTEKNIKKOJEN LIITTO R.Y.
Helsinki, Mikonkatu 19 A 11. Puh. 35 305. Postisiirtotili 12690

Liiton puheenjoht. Sulo Nurto Mikonkatu 19 A 11. Puh. 35 305
Sihtööri Mauno Elomaa Untamontie 6 C 19. Puh. 792 035.
Rahastonhoitaja Allan Raij Fabianinkatu 13. Puh. 62 95 22

FINLANDS TANDTEKNIKER FÖRBUND R.F.
Helsingfors, Mikaelsgatan 19 A 11. Tel. 35 305. Postgiro 12690.

Förbundets ordf. Sulo Nurto Mikaelsgatan 19 A 11. Tel. 35 305.
Sekr. Mauno Elomaa Untamovägen 6 C 19. Tel. 792 035.
Kassör Allan Raij Fabiansgatan 13. Tel. 62 95 22

AVUSTUSKASSA

Helsinki, Untamontie 6 C 19. Postisiirtotili 16787

Puheenjoht. Mauno Elomaa Untamontie 6 C 19. Puh. 792 035.
Sihtööri E. O. Vuori Päivärinnank. 5 b 35. Puh. 490 377 toimeen 35 601.
Avustuskassanhoitaja I. Vaarala Kristianink. 2 C. Puh. 66 99 88 toimeen 669 475.

Sisällys:

	sivu
N:o 4	
Joulukuu	
1956	
13:sta vuosikerta	
Jouluna	6
Mitä on tapahtunut	8
Täydennyskurssit	10
Pätevyyskokeet	11
Hammassillat, III osa jatk.	12
Kauneusnäkökohdat hammasasetelmissä	24
Hyvän järjestötoiminnan edellytyksiä	28
Urheilua	35
Henkilötietoja	38
Kuolleita	39

Jouluna

Joulu on kohta ovella. Kaikkialla valmistaudutaan joulun viettoon ja joulurauha julistetaan. Joulurauha on sana, jonka jokainen meistä on lukenut satoja, ehkäpä tuhansia kertoja. Me tiedämme, että joulu on, tai sen pitäisi olla ennen kaikkea rauhan juhla ja me ihmiset kaipaamme ja etsimme rauhaa. Jouluna toiset matkustavat kaupungista maalle etsimään joulurauhaa, toiset maalta kaupunkiin. Sukulaiset ja ystävät haluavat yhdessä viettää joulua ja nauttia siitä. Kaikkialla kautta maailman kokoonnutaan koteihin viettämään tätä suurta kotien ja rauhan juhlaa. Rauhan kaipuu on suuri, varsinkin nyt kun rauhaa uhkaavat mustat pilvet leijailevat maitten yllä. Mistä joulurauhaa yleensä on löydettävissä? Jokainen meistä varmaan kaipaa ainakin joskus vastausta tähän kysymykseen. Vastausta on vaikea löytää. Mutta jos tutkimme asiaa vakavasti, niin löydämme ehkä vastauksen, joka tyydyttää meitä. Ensiksikin voimme todeta, että on ainakin kahdenlaista rauhaa: ulkoinen rauha, joka johtuu meitä ympäröivistä olosuhteista ja sisäinen rauha, joka ainakin osaksi johtuu meistä itsestämme ja mielialastamme. Joku on sanonut: »Taivas ei ole mikään paikka, se on mieliala». Meistä voi tuntua, että emme pysty luomaan sellaista mielialaa, että pääsimme tämän hyvän ja rauhallisen mielialan taivaaseen, sillä se on lahja, joka on annettu vain muutamille ihmisille. Mutta ehkä me kuitenkin pystymme siihen, jos yritämme ja käytämme kaikki hallussamme olevat keinot siihen päästäksemme. Jos elämme rauhattomassa ympäristössä voimatta muuttaa olosuhteita ja kaipaamme rauhaa, voimme vapaa-aikoinamme etsiä sitä ulkona luonnossa. Rauhalliset, hiljaiset hetket antavat meille voimaa saada tasapainoa mielialaamme. Jotkut nykyajan ihmiset ikäänkuin pelkäävät yksinäisyyttä ja hiljaisuutta. He eivät ole kokeneet, millainen voima hiljaisuus on. Me kunnioitamme silloin tällöin rakkaita vainajiamme hiljaisella hetkellä. Silloin usein tunnemme, millainen suuri voima useampien ihmisten yhteinen hiljaisuus on.

Se on rauhan hetki. Miksi pelätään hiljaisuutta ja rauhan hetkiä jokapäiväisessä elämässä? Hiljaisia hetkiä kannattaa etsiä, jopa kannattaa uhrata hiukan huvituksestamme ja jokapäiväisestä askartelustamme saadaksemme joka päivä järjestetyksi hiljaisen hetken. Aivan niinkuin voimistelemme tai pesemme itsemme joka päivä, jotta kehomme pysyisi terveenä, samoin meidän mielialamme ja henkinen voimamme puhdistuu ja voimistuu, jos uhraamme jonkun hetken hiljaisuudelle joka päivä. Ulkonainen hiljaisuus kodissamme tai ulkona luonnossa ei riitä, vaan tarvitaan mielialan muuttuminen sisäiseen rauhaan ja hiljaisuuteen joka antaa meille voimia. Rauha ja rauhallinen hyvä mieliala, joka leviää myöskin kanssaihmissiin, on aarre, jota meidän kannattaa etsiä, ei vain jouluna ja suurina juhlina, vaan joka päivä.

Näissä mietteissä toivotankin Rauhaisaa Joulua ja Onnekasta Uutta Vuotta.

M. Elomaa.

*Parhainta Joulu-iloa sekä
Uudelle Vuodelle onnea ja menestystä
kaikille osakkaille toivottaa*

HAMMASTARVIKE Oy

Arkadiankatu 14 B 30. Helsinki. Puh. 497 477.

Uusi vuosi onnen tuokoon ja runsaan liikevaihdon suokoon.

MITÄ ON TAPAHTUNUT?

Vuosi 1956 on lähestymässä loppuaan. Vuosirengas on liittymässä yhteen yhdeksi kokonaisuudeksi. Jällellä on viimeinen 24:n lyönti, jonka jälkeen tämä yhteen liitetty rengas viimeisen lyönnin sysäyksellä vierähtää historian lehdille ja uusi tuntematon tulevaisuus on edessä. Vuoden lopussa tavallisesti tehdään tilinpäätös menneestä ja nytkin on siihen täysi syy. Mitä on vuoden aikana tapahtunut, kiinnostaa varmasti jokaista hammasteknisellä alalla työskentelevää, sillä kulunut vuosi on ollut siinä mielessä tavallisuudesta poikkeava. Päätekijoinä tässä ovat olleet uusi palkkasopimus, joka astui voimaan 1. 1. 1956 ja uusi laboratorihinnasto, joka astui voimaan 1. 2. 1956 eli ns. sininen hinnasto. Kuten jokainen muistaa ja asiaa on useampaan kerran pohdittu, aloitettiin hinnastoneuvottelut jo marraskuussa 55, Hammaslääkäriliiton edustajien kanssa. Heti alunpitäen hammaslääkärineuvottelijat asetuivat vastahankaan ja kaikki keinoin jarruttivat ja pitkittivät neuvotteluja. Asioiden näin kehittyessä eteenpäin oli meikäläisten pakko ryhtyä toimenpiteisiin oman ammatinharjoittamisen turvaamiseksi, koska hammaslääkäreiden taholta oli ryhdytty harjoittamaan määrätynlaista painostusta. Ensimmäinen toimenpide olikin julistaa hammaslääkäreiden omistamat laboratoriot saartoon oli ne sitten vanhoja tai uusia. Tämän johdosta hinnastoneuvottelut katkesivat täydellisesti hammaslääkärinedustajien ansiosta, jonka jälkeen ei liittojen välillä ole ollut minikäänlaista kosketusta. Tosin tunnusteluja on ollut ja välitysmieskin ammattikuntamme puolelta, mutta siitä huolimatta Hammaslääkäriliiton johto ei ole, ilmeisesti omassa keskuudessaan päässyt yksimielisyyteen lähteäkseen sopimustielle. Kaikki voitava on tehty. Tämän jälkeen herääkin kysymys, onko asiallista, että Hammaslääkäriliiton täytyisi olla myöskin allekirjoittamassa hinnastoa? Tarkemmin asiaa ajatellen se tuntuu suorastaan oudolta, että työn tilaaja määrää mitä hän voisi maksaa tilaamastaan työstä. Tällaisessa muodossa on takana ainoastaan se, että hammaslääkäreille jäisi työstä mahdollisimman suuri voitto ja heidän etujensa mukaistahan olisi se, että teknikkojen hinnasto ei saisi nousta, vaikka elinkustannukset nousevat yhtäläillä teknikoille kuin muillekin kaikissa muodoissa. Ei ole terveellistä, että tällaisten seikkojen perusteella Hammaslääkäriliiton johto yrittää keksiä kaikenlaisia keinoja ja verukkeita saadakseen hammasteknikot hajalleen. Emme elä

enään 1900 luvun aikoja. Ihmiskunta kehittyi kehittymistään, ammatit ja ammattikunnat kehittyvät. Jokainen haluaa itsenäistyä ja kokonaiset ammattikunnat haluavat olla riippumattomia ja yhtenäisiä. Mitä on seurauksena tällaisesta härkämäisyydestä, jolla halutaan pyyhkäistä pois yhteiskuntaan vaikuttava hammasteknikkojen ammattikunta, onko tosiaan lähdeittävä sen puolesta lujin ottein taistelemaan. Tähän asti on pyritty asiallisesti ja rauhallisesti saada asiat järjestykseen, mutta se ei ole johtanut tuloksiin. Heidän taholtaan on pyritty keksiä keinoja kaikkeneköisiä. Ovatpa menneet siihen, että ovat koettaneet saada ulkoista työvoimaa murtamaan renkaamme, mutta Suomen Hammasteknikkojen Liiton ripeän toiminnan ja kiitos viranomaisten, ansiosta eivät siinä onnistuneet. Syyt tällaisen toiminnan motivointiin oli täysin oikeutettua, koska asiassa tuotiin esille syitä joissa ei mm. ammattikunnallemme haluttu antaa sille kuuluvaa tunnustusta sen työtäidossa. Pohjimmaisena tarkoituksena oli saada työnnettyä hajoittava kiila ammattikuntamme yhtyneisiin riveihin ja samalla saada taloudelliset suhdanteemme laskemaan ja kohottamaan samalla heidän voitonpyyiteitään. Yhtenäinen rintamamme vaatii, että saartoon julistetut hammaslääkäreiden omistuksessa olevat laboratoriot, niin uudet kuin vanhatkin ovat edelleenkin saarrossa siksi kunnes niissä sitoudutaan noudattamaan ammattikuntamme hyväksymää sinistä hinnastoa, palkka- ja työehtosopimusta sekä oppisopimusta. Nämä ovat ne vaatimukset, jotka takaavat hammasteknikoille ja oppilaille tulevaisuudessa vapaan ammattikunnan oikeudet.

KIELTO

Kiertokirjeessä 3. 1. -56 ja viime numerossa olleeseen kieltoon viitaten huomautetaan, että se on edelleen voimassa. Hammaslääkäreiden omistuksessa olevat hammaslaboratoriot vanhat ja uudet ovat edelleenkin saarrossa ja niihin ei kukaan hammasteknikko eikä oppilas saa mennä töihin. Jos haluat valvoa etujasi ja pitää niistä kiinni niin noudat k i e l t o a.

Täydennyskurssit

Kauppa- ja teollisuusministeriön Ammattikasvatusosaston määräämät täydennyskurssit hammasteknikko-oppilaille pidetään Helsingissä Ammattienedistämislaitoksella Töölönkatu 28 28. 1.—9. 2. 1957 välisellä ajalla.

Ensikertalaiset alle 3 vuotta ammatissa työskennelleet liittävät hakemukseensa virka- tai siviilirekisteritodistuksen, todistukset ammatissa oloajasta sekä koulutodistukset, oikeiksi todistettuina jäljennösinä.

Yli 3 vuotta ammatissa työskennelleet ja kursseilla ennen käyneet liittävät yllämainittujen todistuksien lisäksi ehdottomasti aikaisemmin käydyn kurssin todistuksesta jäljennöksen.

Kurssimaksu on mk 2.000:—, joka on suoritettava kursseille ilmoittautuessa.

Hakemukset on lähetettävä tammikuun 5 päivään 1957 mennessä osoitt. *Hammasteknikko Mauno Elomaa, Untamontie 6 C 19, Käpylä.*

Hakijan nimi ja tarkka postiosoite on esiinnyttävä hakupereissa.

Hyväksytyille ilmoitetaan hyvissä ajoin pääsystä sekä tarvittavista työvälineistä ym.

Mauno Elomaa
Kurssitoiminnan johtaja.

Pätevyyskokeet

Lääkintöhallitus on määrännyt toimeenpantavaksi pätevyyskokeet hammasteknikko-oppilaille helmikuun 11 ja 16 päivien aikana.

Kokeet pidetään Helsingissä Ammattienedistämislaitoksella Töölönkatu 28.

Näihin kokeisiin haluavien on tammikuun 10 päivään 1957 mennessä lähetettävä hakemuksensa os. *Hammasteknikko Mauno Elomaa, Untamontie 6 C 19, Käpylä.*

Mukaan on liitettävä: virkatodistus tai siviilirekisteriote, todistukset tai jäljennökset oikeaksi todistettuna niiltä kursseilta, joihin on osallistunut sekä työtodistukset, joista käy ilmi milloin on opin aloittanut. Huomautamme, että oppiajan täytyy olla vähintään 4 vuotta (48 kk.), asevelvollisuus ja sotaväessäoloaika ei oteta huomioon, sekä iän vähintään 21 vuotta.

Valituksi tulleille ilmoitetaan hyvissä ajoin hyväksymisestä, tarvittavista työvälineistä ja aineista, sekä kokeiden tarkemmasta alkamisajasta.

Hakijan nimi ja tarkka postiosoite on myöskin esiinnyttävä hakupereissa.

Maksu tulee olemaan 3.500:— ja siihen sisältyy mm. metallina käytettävä hopea. Maksu on suoritettava ilmoittautuessa.

Kokelaiden on syytä ennen kokeisiin tuloaan harjoitella hopean käsittelyä.

Lääkintöhallituksen asettama hammasteknikkojen
Tutkijalautakunta.

HAMMASSILLAT III OSA

F. G. Shaw (jatk.)

Vahamalli otetaan sitten ulos ja valettuna yhdeksi osaksi, jälkeensä juotetaan tukipilareihin, -osiin. Pienempää etusiltatyyppejä varten kuten yhden hampaan käsittävään voidaan yhdystankoa käyttää kannattamaan akryli-hammassiltaa. Tämä saattaa myöhemmin hävitä akrylimassan keskelle eikä ole lainkaan näkyvissä.

Etuhammassillat eroavat jonkin verran muotonsa puolesta takahammassilloista suurempien esteettisten vaatimustensa vuoksi. Edestä katsottuna on hammassillan muodon sopeuduttava ympäröiviin hampaisiin. Tämän saavuttamiseksi uhrataan hampaiden leveys esteettisyydelle. Missä hampaiden välit ovat kovin pienet leveän hampaan vuoksi, hammassillan linguaalinen muoto on kavennettu ikenien rajassa, jotta kieli pääsisi paremmin toimimaan puhdistajana.

Hammasilta toisen yläetuposkihampaan korvaamiseksi

Seuraavassa kuvataan yksityiskohtaisesti tekniikkaa, jota käytetään erään hammassiltatyypin valmistamisessa. Tapa, jonka olen valinnut, on The City and Guild of London Institution'in hammas-teknillisen kurssin ohjelmassa. Tukiosien yksityiskohdat ovat seuraavat.

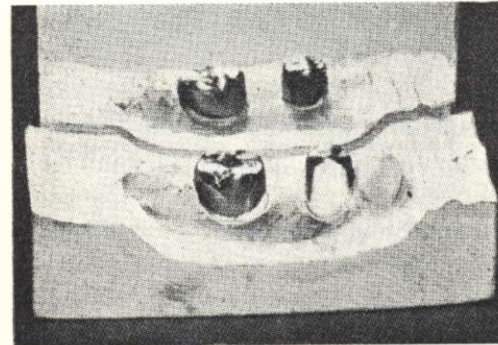
»Suurempi tukiosa. Kruunu ensimmäisessä poskihampaassa, jossa on valettu hattu ja juotettu »kaulus», jonka varassa on akryylinen hammasilta valettuine suljetuine pintoineen ja loput asetettuna sisempään tukipilariin, joka sisältää 3/4 kruunun ensimmäisessä etuposkihampaassa.»

Ratkaistavat asiat ennen minkään tyyppisen hammassillan valmistamista ovat tukien kliinillinen valmistaminen ja tukiosien laboratorinen rakenne. Viimemainitut voivat olla joko upotuksia tai kruunuja ja tässä tapauksessa ovat kokoonpannut täysikruunun 1/4:ssä ja 3/4 kruunun 1/4:ssä. **Tukiosat hammasiltaa varten tehdään usein erikseen ilman että työmallit olisivat upotetut kipsiin, kuten kuvassa 1. Milloin hammassillan asentaminen viivästyy, saattaa esiintyä hammassiirtymiä, joka puolestaan tekee mahdottomaksi laitteen asentamisen kun asiakas lopulta näyttäytyy. Tämän vuoksi**

useat teknikot pitävät parempana turvautumista toiseen (kipsi) jäljennökseen (kuva 2) saadakseen väliaikaisen yhteyden tukiosien välille. Tämä valetaan huolellisesti kovaan kipsiin sen jälkeen kun upotusten tai kruunujen sisäpinnat ovat kevyesti öljytyt. Missä hammassillan osat vaativat useampaa ulosottamista ja paikoilleen asettamista on parempi valaa tukihampaat ohuella kerroksella helpostisulavaa metallia, jälkeensä kipsillä tukien.

Kuitenkin opetustarkoituksiin on tavanomaista valmistaa teko-hampaiden mallit ja asettaa ne tarkistuksen jälkeen kipsiin normaaliin tapaan. Kipsissä olevat hampaat jotka ovat hammasiltaa kannattavia hampaita vastapäätä, kipsataan tässä vaiheessa. Tällä menettelyllä saadaan ehkäistyksi kohopurenta joka saattaa olla hammassillan valmistuksessa käytetyn ohuen massakerroksen aiheuttama. Upotukset tai kruunut valmistetaan ja asetetaan työn alla olevaan malliin (kuva 1).

Tässä vaiheessa ne asetetaan potilaan suuhun — mikäli potilas on olemassa — ja niistä otetaan kipsijäljennös oikealla paikallaan. Jotta palaset saataisiin tyydyttävästi otetuksi suusta, pieni osa valinaukkotapista jätetään, jotta siitä voidaan tarttua kiinni. Toinen hammassillan tekemiseen tarvittava alkutoimenpide on yhden tukiosan tuen tai syvennyksen viiltäminen. Yleensä syvennettävä tukiosa on pienempi upotus tai kruunu, koska suurempi varataan suu-

Kuva 1. Buccaaliset ja linguaaliset näkymät täys- ja 3/4 kruunusta työn alla olevissa töissä, jotka on sijoitettu kipsimalliin.

Kuva 2. Kipsimuotti, jossa on tukiosat (kruunut) suusta ulos otton jälkeen.

rempaa ankkuroimista varten riippuvassa osassa. Tuki nähdään 3/4 kruunun takasivulla (kuva 3). Myöskin jos pieni V-n muotoinen uurre viilletään täysikruunun mesiaaliseen/occlusaaliseen osaan, se auttaa suuresti vahassillan tukemista sitä muotoiltaessa.

Hammassillan rakenne

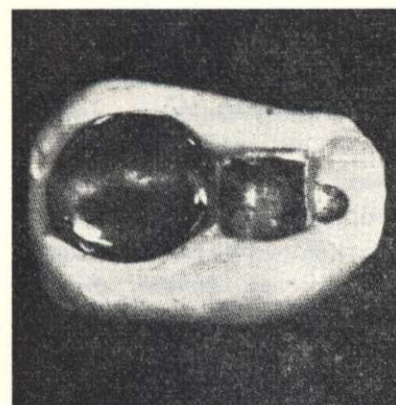
Kun tukiosat ovat paikoillaan puristetaan pieni palanen pehmeätä muovailuvahaa hammassiltaan ja 3/4 kruunun syvennykseen kipsin mukaan satulaosassa, joka on päällystetty algiinaattiliuksella. Niin kauan kuin vaha on pehmeätä vastapäisten hampaiden valuteos asetetaan väliaikaisen päälle, jotta saadaan parentajäljet pehmeään vahahammassiltaan. Nämä merkit auttavat hampaan muovaamisessa.

Kun vaha on kovettunut, se kaiverretaan tarpeeksi muotoonsa edellisen kohdan neuvojen mukaisesti. On varmistauduttava huolella siitä, että hampaiden välit ovat riittävän suuret, jotta kieli voi toimia puhdistajana.

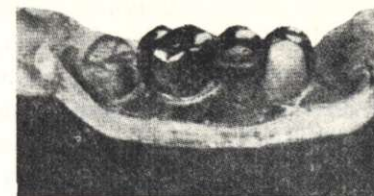

Kuva 4. Juotosmassa, joka on sijoitettu hammassillan osien päälle alustavasti juottamista edeltävänä.

Kuva 3. Distaalinen näkymä 3/4 kruunusta näyttäen aukon johon hammas-silta sopii.

Kuva 5. Alaosan näkymä sijoitettuna massaan. Juottaminen päätetään niiden ollessa paikoillaan.

Kuva 6. Sillan osat koottuina mallille ennen täydellisen hammassillan muotoilemista.

Seuraava askel on buccaalisen muodon poistaminen vahalaitteesta, joka puolestaan antaa filaa akryylipinnalle. On muistettava että bucco-occlusaalinen kulma jätetään koskemattomaksi vahamuotoon, jotta se muodostaisi suojaavan reunan (kulumista vastaan) valmiissa proteesissa. Vahahammassilta poistetaan mallista ja gingiivaalinen osa puoliksi poistettuna — jättäen vain occlusaalisen osan. (Ks. kuvat 6, 7 ja 8.)

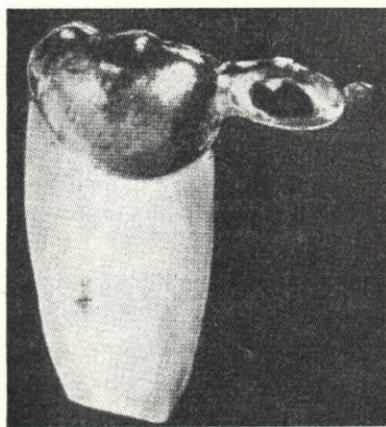
Sitten täytyy ottaa vahamalli koon pienentämistä varten ja jotta akryyliosa säilyttäisiin. On huomattava, että sormet pehmentävät vahamallia muuttaen sen pehmeäksi ja liukkaaksi sekä vaikeasti kaiverrettavaksi. Sentähden suositellaan seuraavanlaista tekniikkaa ulosottamista varten, joka on vain muunnos yhteenjuottamisprosessista.

Valmistetaan hyvin pieni juotosmassaseos ja asetetaan se paperipalalle. Vahahammassilta painetaan siihen occlusaalinen pinta alaspäin sellaisessa kallistuskulmassa, että seos hyvin peittää linguaalisen osan, mutta ei buccaalista osaa. Kun tämä on valmis, on hyvin yksinkertaista ottaa vahaosa ulos ja kiinnittää siihen ohut vahaliuska bucco-gingivaaliseen reunaan pidikkeeksi. Vahahammassillan linguaalista puolta ei saa koskea, sillä sen täytyy ulottua noin puoleen väliin ikeniä. Viiltämisen loppuvaiheessa malli valetaan upotuske-

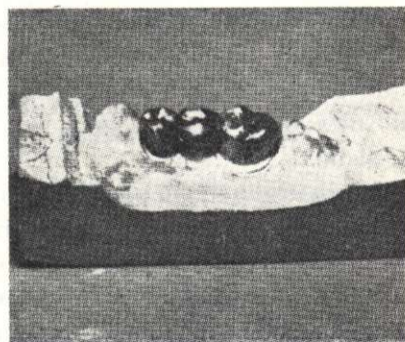
hään yhdessä juotoksen kovan takaosan kanssa. Juottamisen ja viimeistelyn jälkeen se asetetaan paikoilleen tukiosien varaan.

Seuraavaksi yhdistetään hammassilta molaarikruunuun juottamalla. Tämä päätetään tekemällä ensi juotosvalinkaava kolmen hammassillan osan yli (kuva 4). Kun se on valmis, se otetaan pois, ylöspäin käännettynä kuten kuvassa 5 ja sijoitetaan kolmi-jalkaverkkoon erittäin varovaista lämmittämistä varten bunsenliekillä. Tämä menettely antaa oleellisen tärkeän »pohjakuumuuden». Juottamisprosessi päätetään käyttämällä pientä liekkiä yhdessä hyvän virtaavan liuoksen kanssa. Yhdistettävät osat pitäisi olla etukäteen puhdistetut ennen kokoamista, jotta tyydyttävä tulos saavutettaisiin. Pieni hopeajuotospalane on riittävä yhdistämään nikkelihopealevyn. Ei voida tarpeeksi painostaa sitä, että suuri kova juotos liekki pian hajoittaa työn polttamalla tai sulattamalla metallin. Juotettuja osia olisi käsiteltävä hiekkapaperilla poistamaan naarmut ja antamaan kohtalaisen kiillon.

Hammassillan osat kerätään tämän jälkeen työn alla oleviin malleihin ja valuteoksiin kuten kuvassa 6, jossa pehmeätä vahaa on laitettu sekä buccaalisen muodon ylle että hammassillan alle. Silta-kokoomus irroitetaan mallista ja vaha kaiverretaan jälleen »itsensä puhkaisevaan» muotoon. Hammassillan muodon peruskäsitteistä on puhuttu aikaisemmassa kohdassa. Kun laajuus on tutkittu mesi-

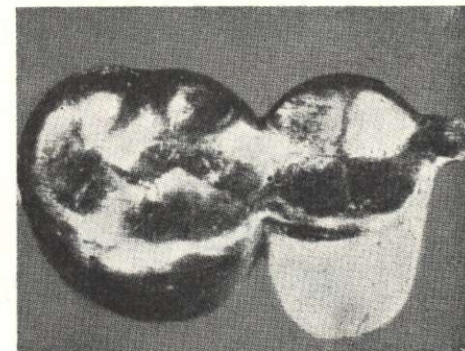
Kuva 8. Kuva täyskruunusta ja hammassillasta juottamisen jälkeen.

Kuva 7. Sillan metalliosan linguaalinen näkymä. Huomaa, että metalli ulottuu vain puoliväliin ientä kohti.

distaalisesti ja bucco-linguaalisesti, samoin kuin pituus, se sijoitetaan pakkausta ja prosessia varten, buccaalinen puoli ylimpänä. Ennen pakkaamista on suositeltavaa maalata buccaalinen puoli metallia sopivalla varjostavalla aineella, jotta estettäisiin sitä varjostamasta buccaalista pintaa.

Työn viimeistely on kruunu- ja hammassillalaitteen erittäin tärkeä vaihe. Proteesi, jossa on rosoinen pinta ja särmiikkäät reunat ei ole ainoastaan kova kudoksille vaan auttaa myös ruoanjätteiden kiinnitarttumista ja siinä mätänemistä. Sentähden täytyy kaikkien pintojen, olkoot ne metallia, akryyliä tai posliinia, olla täysin tasaisia ja niissä tulee olla tasaiset kulmat. Eri metallien yhteyttä ei saisi tuntea kielessä tai poskessa. Täysin valmis hammassilta nähdään kuvassa 9.

Kuva 9. Occlusaalinen näkymä juotetusta osasta, sen jälkeen kun akryyli on lisätty.

Tee

- Jätä osa valureikätapista jokaiseen kruunuun.
- Käytä juottamisessa laajentumatonta massaa, kuten esim. 3 osaa hohkakiveä 1 osa kipsiä.
- Jätä distaalisia ja mesiaalisia »itsepuhdistusalueita».
- Anna erittäin hyvä kiilto hammassillalle.
- Varmista, ettei hammassilta haittaa purentaa.

Älä tee

- Älä unohda tehdä kiinteitä yhtymäkohtia.
- Älä käytä suuria määriä juottamisainetta.
- Älä käytä suurta liekkiä juottaessasi.
- Älä unohda varjostavaa ainetta, peitelakkaa.

SIIRRY SINÄKIN

"Aesthetic" iin

Uusi amerikkalainen

MYERSON-posliinihammas

- *Uusi rakenne*
- *Uusi monipolttomenetelmä*
- *Uudet rationalisoidut mallit*

Pyydä mallivalikoima!

HASA

OY HAMMAS- JA SAIRASTARVIKE

Puh. 665757, 52356 - Unionink. 24 - Helsinki

Puh. 17199 - Turku - Yliopistonkatu 28 B

KIITÄMME

arvoisia asiakkaitamme
liikkeellemme osoitetusta

luottamuksesta ja

toivotamme

Hyvää Joulua

ja

menestyksellistä Uutta Vuotta

HASA

OY HAMMAS- JA SAIRASTARVIKE

Unioninkatu 24 - Helsinki - Puh. 665757, 52356

Yliopistonkatu 28 B - Turku - Puh. 17199

Toivotamme kaikille ammattiveljille *Kyvää Joulua*
ja menestystä *vuodelle 1957*

**Erikoishammas-
proteesi**

Allan Raij

G. A. Sundholm

F. V. Lönngrén

Åke R. J. Eriksson

Jouko Waire

Olavi Kautto

Pertti Alho

Aarne Leinonen

Tapani Mäkinen

Lauri Ajanto

U. Kokko

Nils Bang

Mikko Rikkinen

Jukka Taiminen

Matti Taiminen

Pertti Paarma

Aarne Huuskonen

Teuvo Lallukka

Gunnar Levander

Harry Hägg

Atso Kari

L. Rönnholm

J. Varme

H. Kuosmanen

A. Semenius

Lars Nordberg

K. Skarén

H. Jäderholm

V. Sokura

P. Lötjönen

R. Fagerström

Matti Lampo

V. Kostiainen

O. Sarantaa

G. Granlund

M. Kuosmanen

Hammas- ja

Teräs Oy

Sulo Nurto

Mirjam ja Ilmari

Vaarala

Onni Salonen

Ritva Kuukkanen

Sakari Kuukkanen

Pentti Autero

Jarl Ehrstedt

Risto Soramäki

Mauno Bäckman

Lauri Jortikka

Toivo Ilvonen

Teppo Koskinen

Mauri Sandström

Tuukka Saarikko

Voitto Saari

Olli Heinonen

Martti Pitkänen

K. J. Laine (†)

Keijo Ikonen

Kauko Tirkkonen

Toivo Kanerva

Jorma Paukku

Pekka Antikainen

Vilho Lehtinen

Ilmari Saarinen

Ossi Fransas

Aarne Holopainen

Pauli Olkkola

Erkki Mäkinen

Eino Virtanen

Anders Blom

Emil Railio

K. J. Väänänen

Esko Knaapi

Kauko Rejninkainen

Olavi Ojanen

Antti Hertola

Hammasteknillinen

Teräs

R. Hindsberg

Walter Lönnroth

Matti Sänkiäho

Hugo Jalava

Väinö Eskelinen

K. Suckman

Yrjö Hasanen

A. Salmelainen

Lars Lundell

Tauno Partanen

Kyösti Saukko

Hilppa Talvikallio

Kalevi Enqvist

Hannes Koskinen

Gunnar Koskinen

John Sandström

K-E. Illman

Mauno Koivula

Per-Olof Jonasson

Rauno Kunnas

E. A. Virtanen

E. Lehmusvuori

Mauno Alanko

Hans G. Lundell

A. Hiltunen

H. Stigell

A. Färdig

R. Pekkanen

V. Karmaa

K. Husso

Eero Siiranen

Seppo Suonio

Leo Salminen

U. Maaniemi

E. O. Vuori

Mauno Elomää

Niilo Kostiainen

Vivodent

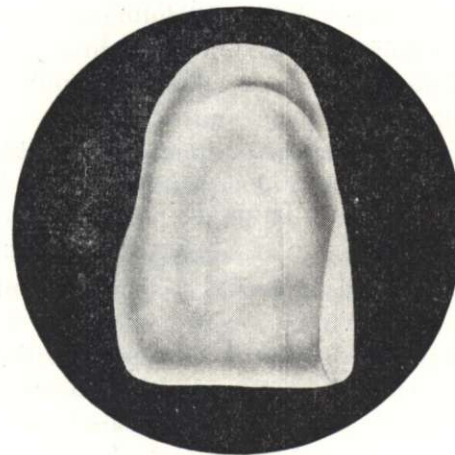
Vivodent-posliinihampaiden laaja mallivalikoima suo Teille entistä paremmat mahdollisuudet yksilöllisten hammasproteesien valmistukseen.

Lähetämme Teille mielihyvin mallikokoelman nähtäväksi.

HAMMASVÄLINE OY

HELSINKI • ASEMA-AUKIO 2 C • PUH. 12 623

Dura-Blend - c

KARAKTERISOITU

RISTISIDOS —

PLASTIK-HAMMAS

soveltuu plastik-hampaista parhaiten sekä värinsä että mallinsa puolesta suomalaisiin olosuhteisiin.

HAMMASVÄLINE Oy

Helsinki. Asema-aukio 2 C. puhelin 12 623

Kauneusnäkökohdat hammasasetelmissa

DIETER UHLMAN, MANNHEIM: *Das dental-labor.*

Nojautumatta koeteltuihin hammasasetelmateorioihin, haluaisin omistaa muutaman sanan kauneusnäkökohdille. Ehdottoman ensiluokkaista asetelmaa tuskin käytetäänkään, mutta siitä huolimatta saattavat muutamat viitteet olla hyödyllisiä nimenomaan teknikoille, joilla ei ole mahdollisuuksia nähdä valmista työtä potilaan suussa.

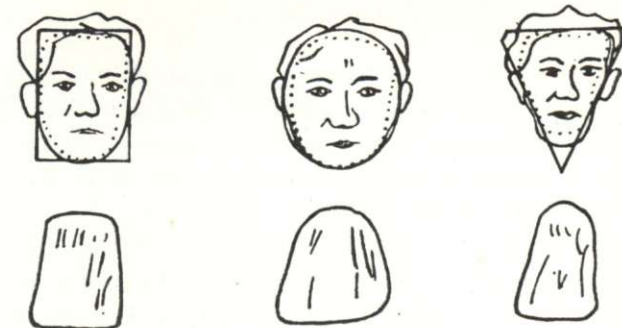
Loogillisesti ajatellen voidaan liioittelematta melkoisen rohkeasti vääntää erillisiä hampaita vinoon, siirtää hiukan päällekkäin tai jättää selviä rakoja. Esim. diastema (rako) 1+1 välillä käytetään usein. Mikä mallissa vaikuttaa jokseenkin uskalletulta ja merkittävältä, se näyttää suussa enimmäkseen huomattavasti pienemmältä ja varsin luonnolliselta.

Jos katsotte tarkkaavaisesti hammasmallia ja samanaikaisesti puhekumppaninne hampaita, ette parempaa opetusta kaipaakaan luonnollisesta asetelmasta. Ihmisellä on ani harvoin täysin tasaiset hampaat. Miksi sitten täytyisi proteesiemme olla »kauniimmat» kuin luonnonhampaat ja sen vuoksi taiteellisina tunnettavia?

VÄRI JA MUOTO

Tavallisesti ilmoitetaan hampaiden väri ja muoto. Mikäli teknikolle jää päätösvapaus, on valittava mieluummin hiukan voimakkaampi väri. Huomattavia hammasmuotoja on samoin pidettävä edullisina. Useasti liian samankaltaisesti tehdyt reunukset ovat helposti parannettavissa pyöristämällä kulma siellä täällä tai tekemällä muita pieniä muutoksia, jotka tulevat kysymykseen nimenomaan osittaisessa proteesissa tai kun alaleuan hampaat ovat pahoin vioittuneet. Yleensä antavat vielä ole-massa olevat hampaat paljon varteen otettavia viitteitä mitä tekohampaiden muotoon ja asentoon tulee.

Tyypillisimpiin kasvonmuotoihin sopii tavallisesti kolme pääasiallista tyyppiä.

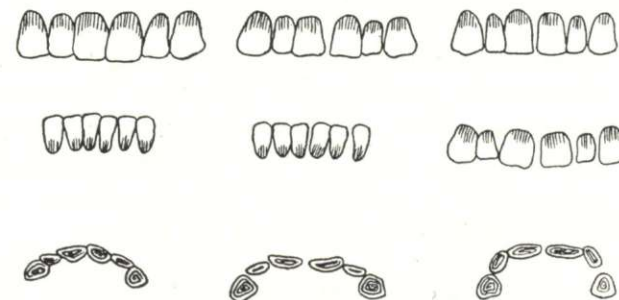

Hampaita paikoilleen laitettaessa on aina kuviteltava, missä juuren tulisi sijaita. Tällä menettelyllä eliminoidut kaikki mahdottomat asetelmat itsestään.

Muutamia poikkeuksia lukuunottamatta pitää tekohampaiden sijaita samalla paikalla kuin omatkin luonnonhampaat. Hammasselän on mikäli mahdollista nojattava alveolaariharjaan, jotta reuna taipuisi labiaaliseen suuntaan. Näkyvissä olevat hammasselät vaikuttavat melkein aina rumilta ja luonnottomilta.

ASETELMAMUUTOKSET

On olemassa koko joukko erilaisia asetelmamuunnoksia.

Ylläkuvattuja muunnoksia ei missään tapauksessa saa käyttää har-kitsemattomasti ja systemaattisesti, mikäli halutaan saada aikaan to-della hyvä tulos.

SYMMETRISYYS

Kokonaiskuvan symmetrisyys on ehdottoman välttämätön. Poikkeamia kasvojen keskiviivasta ei sen vuoksi yleensä saa esiintyä. Alaleuassa mahdollista poikkeamaa ei niin helposti huomata, mutta olisi pyrittävä saamaan molemmat keskiviivat samaan suhteeseen. Myös hampaskaaren kokonaisuutena tulisi olla yhdenmukainen.

Vaakasuoran tason säilyttämiseksi täytyy ainakin kulmahampaiden olla samanpituiset. Yleensä noudattaa kulmahampaiden asento enemmänkin tilastollisia ja toiminnallisia vaatimuksia. Vapaita muunnelmia varten jäävät näin ollen vain etuhampaat. Piirroksat antanevat viitteitä joistakin mahdollisuuksista.

Symmetriseen sopusuhtaisuuteen suunnattu katse ja tarkka harkinta tekevät viimeisen arvostelun. Esimerkiksi suurikokoisella, voimakkaalla miehellä on pienessä leuassa todennäköisesti suuret ja ahtaassa olevat hampaat, kun taas pienellä miehellä usein saattaa leveässä suussa olla pienet »raolliset» hampaat. Ensinmainitunlainen tapaus aiheuttaa teknikolle paljon enemmän työtä hampaiden vääntelemisessä jne., kun taas jälkimmäisessä tapauksessa hampaat yleensä ovat tasakorkeat ja suorassa. Huolellinen tarkastelu ja harkinta auttavat kunkin tapauksen erittelemisessä.

Potilaan toivomuksen mukaan antavat tehtävät upotukset, kultasärmät, ja valesillat lisäkauneusarvoa. Tässäkin on luonnollisuus varsin oleellinen tekijä. Ienosaat luonnollisen näköisiksi.

Hammassiltojen osalta on paljon vaikeampi saada asetelma pienin epäsäännöllisyyksin luonnolliseksi. Raot ovat melkein mahdottomat tehdä. Kuitenkaan asetelma ei saisi olla kaavamaisempi kuin mitä on aivan välttämätöntä. Metallitäytteiset hampaidenvälit vaikuttavat joka tapauksessa epäedullisilta varsinkin kun silta työnä aikaansaa puhtaan ja kauniin vaikutelman. Missä on välttämätöntä, on metalli peitettävä.

Meiliekuvitusta käyttäen saattavat tässä kirjoituksessa esitetyt viitteet johtaa tekohampaiden tyydyttävään muodostamiseen myös huomioonottaen kauneusnäkökohdat.

JÄSENMAKSUT

SHL:n jäsenet täyttäkää velvollisuutenne liittoanne kohtaan ja maksakaa ensi tilassa mahdollisesti unohduksiin jääneet jäsenmaksunne.

DE hinge

Satulaosan niveltävä kiinnitys vapaapäätteisissä tuetuissa proteeseissa, pienentää huomattavasti tukihampaaseen kohdistuvaa purentapaineen rasitusta, soveltuu sekä ylä että alaleuan tapauksiin.

Suositelkaa

hammaslääkäreillemme tätä maailmanmainetta saavuttanutta saranamaista attachmentiä, joka meillä tehtynä tulee erittäin huokeaksi.

ERIKOISHAMMASPROTEESI

A. RAIJ

KOMMANDITTIYHTIÖ

Fabianink. 13 — Helsinki

Puh. 629 522

Hyvän järjestötoiminnan edellytyksiä

Esitelmä, jonka toiminn.joht. Toivo Ruotsalainen piti Liiton syyskokouksessa.

Muistatteko tarinan risukimpusta? Ehkäpä sallitte sen palautua miehlinne.

Oli kerran isä, jolla oli seitsemän komeata poikaa. Mutta pojat eivät olleet erityisen yksimielisiä keskenään. Niinpä isä sitoi kimpun, jossa oli seitsemän pajunvitsaa ja kehoitti poikia vuorotellen yrittämään, saisivatko sen poikki. Yksikään ei onnistunut. Silloin isä aukaisi kimpun, otti siitä vitsan kerrallaan, katkaisi ne vaivatta ja sanoi:

»Näin teidänkin käy, ellette ole yksimielisiä. Vain yhdessä olette voimakkaita».

Järjestäytyminen on aikamme tunnus. *Valistunut* nykyaika pitäisi järjettömänä, jos esim. joku hammaslaboratorion omistaja tai muun alan yrittäjä juoksisi eduskunnassa ja valtioneuvostossa pyytämässä korjausta esim. oman liikkeensä raskaaseen verotukseen. Näin asioita henkilökohtaisesti tai kirjeitse hoidettaessa olisi seurauksena yhteensä satojen ehkä tuhansien työpäivien menetykset, asioiden ruuhkautuminen, toisiinsa nähden ristiriitaiset esitykset, joiden johdosta käsitteet sekaantuivat virastoissa eikä minkäänlaisia ratkaisuja saada aikaan.

Sen sijaan — jos nykypäivinä halutaan asioihin korjausta, esitykset käsiteltäviksi, tulee sen tapahtua järjestöjen kautta. Jo meidän kansanvaltainen yhteiskuntajärjestelmämme edellyttää, että järjestöt ovat ne, jotka esittävät yhteiskunnalle asianomaisen yhteisön intressejä, pyyteitä ja vaatimuksia. Näin on poliittisessa elämässä, näin yrittäjien ja palkannauttijain piirissä.

Missä määrin sitten kukin järjestö onnistuu näissä pyrkimyksissään, on riippuvainen monesta tekijästä, joista mainittakoon mm.

- kuinka suurta päälukua se käsittää
- missä määrin se voi väittää edustavansa ammattikuntaansa
- millaiset ovat sen tavoitteet
- kuinka valveutuneita järjestömiehiä sen jäsenistö on.

Joka tapauksessa, milloin on kyseessä lukumäärältään pieni ammattikunta ja jotta se saisi ääntään ja esityksiään kuuluviin tulee sen olla *hyvin järjestäytynyt* ja tehokas, toimiva järjestö, koska vain toimivassa järjestössä jäsenistökin viihtyy.

On hyvin vaikea ryhtyä yleispätevästi selostamaan niitä seikkoja, jotka muodostavat järjestöstä *hyvän ja elinkelpoisen järjestön*. Onhan niin, ettei kukaan voi varmasti sanoa, minkälaisen toimenpiteiden avulla jokin liikeyritys ottaa menestyäkseen. Saattaa sattua, että keinot, joilla jokin firma on saatu menestymään ensiluokkaisesti johtavat toisen firman konkurssiin. Niinpä järjestöilläkään ei ole olemassa mitään yleispätevää reseptiä sitä varten, miten ne parhaiten menestyvät, mutta eräät yleistä laatua olevat toteamukset ja ohjeet pätevät miltei jokaisessa järjestössä.

I. *Tietenkin on lähdettävä siitä, että järjestö on sen jäseniä varten, ts. järjestön kaikki toimenpiteet tähtäävät sen jäsenistön parhaaksi.* Tämän toiminnan onnistumisen edellytyksenä on kuitenkin se, että järjestöllä tosiaankin on jäseniä — siis ettei esim. johtokunta muodosta yksinään koko yhdistystä. Tässä äärimmäisessä tapauksessa tietenkin johtokunta voi mahdollisimman hyvin huolehtia jäsentensä — siis itsensä — eduista, mutta tämänkaltaisella järjestötoiminnalla ei ole mitään merkitystä kokonaisuutta ajatellen. On siis järjestötoiminnassa asetettava heti alusta alkaen tavoitteeksi saada järjestöön mukaan mahdollisimman suuri joukko järjestön tarkoituspieriä lähellä olevia kansalaisia. Niinpä jäsenhankintatyölle uusien jäsenten järjestöön saamiseksi ja entisten jäsenten siinä pysymiseksi on asetettava suuri paino.

Jäsenhankintatyö sellaisenaan on monivivahteinen ja siinä on lukuisa määrä erilaisia keinoja, jotta päästäisiin tavoitteisiin. *Sillon kun kyseessä on vattakunnallinen*, melko pienen ryhmän käsittävä järjestö ja mikäli vielä talous asettaa rajoituksia matkustamiselle, rajoittuu jäsenhankinta pääasiassa kirjeelliseen toimintaan tai paikkakunnan jäsenten omatoimisuuden varaan näiden pyrkiessä suullisesti saamaan ammattitoverinsa vakuuttuneeksi järjestäytymisen merkityksestä.

Onnistunut jäsenhankinta kuitenkin edellyttää, että ainakin järjestön »pääkallonpaikalla» on henkilö, joka ohjaa jäsenhankintaa, laatii toistuvasti tätä koskevia kirjelmiä, vihkosia ym. Ei voida vaatia, että luottamustehtävinä asioita hoidettaessa puheenjohtajat, sihteeri tai johtokunnan jäsenet ennättäisivät keskittyä tällaisiin järjestöelämän ammattimiesten, kuten asiamiesten erikoiskysymyksiin.

Siis järjestön jäseniksi kaikki järjestön työtä lähellä olevat kansalaiset.

II. Mutta vaikka järjestön tekevätkin jäsenet, vaatii menestyksellinen toiminta nykyaikana myöskin hyviä suhteita ulospäin, elinkeino-

ja talouselämän, valtiovaltaan ja ennenkaikkea yleisen mielipiteen muodostajiin, siis lehdistöön. Ei ole suinkaan samantekevää, miten juuri valtiovalta suhtautuu teidänkin ammattikuntaanne ja sen esityksiin ja minkälaiset suhteet teillä kulloinkin on. Yksilönä jokaisen on vaikeaa, miltei mahdotonta saada pysyvää yhteyttä valtiovaltaan, mutta esim. verotusasioissa järjestöille tämä on täysin mahdollista. Jos siihen on pyrittävä, sillä tämäkin on — nimenomaan liiton tapaisesta järjestöstä puheenollen — yksi hyvän järjestötoiminnan peruskiviä. *Kun valtiovaltan taholta huomataan*, että järjestö pyrkii ja haluaa toimia niin, että parhaat mahdolliset ratkaisut löydetään, niin voidaan sieltä taholta odottaa myös arvonantoa järjestön työlle.

III. *Erikoisen tärkeitä nykypäivinä on luoda hyvät suhteet lehdistöön.* Hyvän yhteistoiminnan aikaansaamiseksi on monenlaisia keinoja käytettävissä. On ennenkaikkea huolehdittava siitä, että lehtiin toimitetaan nopeasti selostukset pidetyistä kokouksista ja muista tärkeistä tilaisuuksista.

Lehdistön saaminen myötämieliseksi järjestötoiminnalle on tärkeitä ennenkaikkea siksi, että juuri lehtitietojen perusteella muodostuu yleinen mielipide suureksi osaksi. Vaikkei lehdissä ole muuta kuin muutamien senttimetrin mittainen selostus järjestön jostakin kokouksesta, antaa se kuitenkin kuvan siitä, että järjestö toimii. Paitsi että jäsenistö viihtyy vain toimivassa järjestössä, on sillä merkityksensä, kun järjestö joutuu asioissaan kääntymään erilaisten instanssien puoleen. Merkitsee paljonkin se, että nämä tietävät järjestön toiminnasta jotakin — vaikkapa ei muuta kuin mitä ovat lehdistä lukeneet.

Lehdistön merkityksestä järjestöjen toiminnalle voisi puhua paljonkin, mutta haluan vain vielä kerran painostaa sitä, miten suurimerkityksellinen *julkisen mielipiteen voittaminen* on järjestön työlle.

Edellä olen käsitellyt niitä tekijöitä, jotka muodostavat perustan hyvälle järjestötoiminnalle, nimittäin

- jäsenistöä ja
- järjestön saavuttamaa eri piirien myötätuntoa.

Tämän jälkeen voimme ottaa tarkastelun kohteeksi itse järjestön toiminnan.

Kuten jo todettiin, riippuu järjestön toiminta etupäässä sen jäsenistöstä. Tätä kenttää ei kuitenkaan saada mukaan niin, että vain odotetaan sen toimenpiteitä. Ei — aloite on oltava järjestön. Jäsenille on annettava toimintaohjeita ja avustettava heitä heidän pyrintöissään.

Tämä on lähinnä järjestöjen johtokuntien, toimikuntien ja ennenkaikkea järjestön asiamiehen tai toiminnanjohtajan asia.

Vanha koeteltu järjestötekniikka sääntö sanoo, että mahdollisimman monelle järjestön jäsenelle olisi löydettävä jokin tehtävä järjestössä. Onhan näet luonnollista, että jos järjestön jäsenelle on uskottu jokin luottamustoimi — olipa se sitten mikä tahansa — hän myöskin pysyy mukana toiminnassa. Johtokuntien jäsenten lukumäärä on sääntöissä rajoitettu eikä olekaan mitään syytä paisuttaa johtokuntia liian suuriksi, sillä se on useassa tapauksessa vain omiaan vaikeuttamaan niin asioiden käsittelyä kuin johtokunnan koolle saamistakin ja aiheuttaa myös kustannuksia. Mutta erilaisia toimikuntia (työvaliokuntia) olisi syytä perustaa ja antaa niille erilaisia tehtäviä. Käytäntö on nimittäin osoittanut, että missä erilaisia toimikuntia on valittu, siellä yhdistystoiminta on virkeätä ja yhteenkuuluvaisuus jäsenten keskuudessa hyvä. Tällaisia toimikuntia ovat:

- huvi- ja urheilutoimikunnat
- hintoja käsittelevät toimikunnat
- palkkoja käsittelevät toimikunnat
- valistus- ja jäsenhankintatoimikunnat ym.

Erikoisen suurta arvoa annetaan perus- tai piirijärjestöissä naistoi-
mikunnalle. On selvästi käynyt ilmi, että missä näitä toimikuntia on ollut olemassa, siellä myöskin miesväki on lähtenyt paremmin liikkeelle kokouksiin, kun naisväki on heitä siihen kehoittanut. Tämän lisäksi ja lässä onkin asian tärkein puoli — naisjaostoista on aivan korvaamaton apu juhlia ja illanviettoja järjestettäessä. He hoitavat parhaiten ohjelma- ja tarjoilupuolen ja pystyvät monessa tapauksessa tuomaan tervetulleeseen lisän yhdistyksen kassaan.

Niinikään olisi entistä enemmän kiinnitettävä huomiota kerho- ja opintotoimintaan. Vaikkakin se sopii parhaiten paikallistoimintaan, on se syytä mainita, koska sillä pidetään jäsenistö koossa.

Seuratessa eri järjestöjen toimintaa, voidaan havaita, että suurin osa niistä on nukkuvia. Onko vika yhdistyksen toimihenkilöissä vai jäsenistön passiivisuudessa, on asiaa tutkimatta vaikea sanoa. Jos järjestöllä on toiminnanjohtaja tai asiamies, jonka vastuulla on yhdistystoiminta ja sen kehittäminen, ei tällaiseen tilanteeseen yleensä jouduta.

On myöskin yhdistyksiä, joissa jäsenet haluaisivat toimintaa, mutta toimihenkilöt ja johtokunta ovat kovin nukkuvia. Tällöin jäsenistö on kuitenkin unohtanut sääntöjensä sen pykälän, nimittäin että jäsenet voivat pyytää kokouksen koolle kutsumista.

Yleensä on todettu, että jotta jäsenistö saadaan kokouksiin ja järjestötoiminta vilkkaaksi, olisi johtokunnan, toimihenkilöiden ja ennenkaikkea puheenjohtajan sekä asiamiehen löydettävä alati uusia toimintatapoja ja -muotoja ja pidettävä järjestönsä lakkaamatta toiminnassa. Niinpä kokousohjelma olisi laadittava mahdollisimman mielenkiintoiseksi. On koetettava keksiä jokin ajankohtainen kysymys, esim. ammattikuntaa painava epäkohta tai alan uutuus, josta keskustellaan ja mikä vetää jäseniä kokoukseen. Jokaisesta kokouksesta lähdettyään jäsenistön tulisi tuntea saaneensa jotakin uutta. Kokoukset, joihin jäsenet menevät siinä uskossa, että he jo etukäteen tietävät sen kulun ja antimet, eivät voi koskaan vaikuttaa innoittavasti ja kiinnostavasti.

Koskaan ei voi myöskään kokouksia liian hyvin mainostaa, jotta mahdollisimman paljon saataisiin osanottajia mukaan.

On pyrittävä luomaan kokouksiin viihtyisyyttä ja erikoisesti uusien jäsenten on annettava tuntoa, että he ovat tervetulleita.

Hyvän järjestötoiminnan edellytyksiä on siis toiminnan jakaminen mahdollisimman monelle ja yhteydenpito. Milloin kyseessä on valtakunnallinen järjestö kuten teidän alalla, merkitsee paitsi yhteinen lehti niin myös kiertokirjeet ja tiedoitukset erittäin paljon tässä yhteyden pidossa. *Maaseutujäsenistö* varsinkin antaa suuren merkityksen, jos heillä on joskus tilaisuus kuulla liiton edustajan esitelmiä myöskin muualla kuin Helsingissä, vaikkapa läänien puitteissa tapahtuvissa tilaisuuksissa.

Järjestön jäsenillä on siis erilaisia oikeuksia osallistua järjestönsä kokouksiin ja siellä tehtäviin päätöksiin. Mutta heillä on myös velvollisuuksia. *Alkeellisin velvollisuus* on *jäsenmaksujen* suoritus ja siinä rahastonhoitajan työn helpottaminen. *Ilman rahaa* ei nykyaikana voida

Suomen Hammasteknikkojen Liitto — Finlands Tandtekniker Förbund r.y. toivottaa jäsenilleen parhainta Jouluihoa sekä Uudelle Vuodelle onnea ja menestystä. — Tillönskar sina medlemmar den bästa Julglädje såväl som lycka och framgång för det Nya Året.

järjestötoimintaa ylläpitää ja mm. järjestöjen taloudellisesta asemastahan loppujen lopuksi suuressa määrin riippuu, miten näkyvää ja jäsenistöä tyydyttävää sen toiminta kulloinkin on. *Asioiden hoitaminen* tulee aina jotakin maksamaan ja aina sitä enemmän, mitä enemmän niitä hoidetaan ja mitä paremmin ne yritetään hoitaa. Mikäli toiminta ei ole tai se on laimeaa, ei myöskään ole menoja, mutta järjestössä, jossa ei ole toimintaa eikä myöskään näkyvää tulosta, ei kukaan viihdy. *Riittävät jäsenmaksut* ja kohtuulliset palkat toimihenkilöille takaavat järjestön menestyksen.

Järjestön jäsenillä on myös muita velvollisuuksia ja eräs niistä tärkeimpiä on järjestökurin noudattaminen.

Järjestökurilla ymmärretään sitä, että jokainen jäsen ehdottomasti alistuu noudattamaan niitä päätöksiä, joita järjestön nimissä on tehty ja jotka välittömästi on ymmärrettävä sellaisiksi ja pyrkimystä aina ja kaikkialla pitämään oman järjestön etuja edellä omia etujaan, koska yhteinen etu on myös jokaisen yksilön etu ennemmin tai myöhemmin.

Jotta tämä kaikki saavutettaisiin, olisi:

- omien päätösten kunnioittaminen ja tinkimättömän täyttämisen oltava jokaiselle kunnia-asia,
- jokaisen jäsenen on noudatettava tinkimättä itse valitsemaansa johtokunnan antamia ohjeita ja käskyjä,
- oltava arvostelematta päätöksiä kokousten jälkeen,
- oltava arvostelematta jäsentovereitaan ulkopuolisille henkilöille,
- säilytettävä ja kunnioitettava keskinäinen yhteisymmärrys ja toveruus,
- osoitettava kunnioitusta vanhempia ammattitovereita kohtaan ja vanhempien säilytettävä arvokkuutensa niin yhdistystoiminnassa kuin myös sen ulkopuolella,
- poistettava kateus ja epäterve kilpailu,
- opastettava kateuteen ja epäterveeseen kilpailuun langenneet oikeille jäljille,
- kasvatettava itseään itsehillintään ja itsekuriin.

Siinä on päämääriä, joiden täyttäminen on varmastikin vaikeimpia tehtäviä itse kullekin, mutta ei kuitenkaan niin vaikeita, etteivät ne olisi vuosien kuluttua saavutettavissa tarmokkaalla ja epäitsekäällä työllä.

To our colleagues and friends
overseas we send our best wishes
for a *Merry Christmas* and a
Happy New Year 1957.

Lukijoille!

Ensi vuonna on jälleen tarkoitus julkaista tätä »Hammasteknikko»-lehteä 4 numeroa vuodessa. Ilmestymiskuukaudet tulevat olemaan maaliskuu, kesäkuu, syyskuu ja joulukuu. Tämän johdosta on kirjoitukset, ilmoitukset ja yleensä julkaisumateriaali oltava toimituksella edellisen kuukauden loppuun mennessä ja viimeistään silloin eli helmikuun, toukokuun, elokuun ja marraskuun lopussa. Ainakin parempi on, että aineisto lähetettäisiin hyvissä ajoin, se helpottaa huomattavasti toimituksen työtä. Lukijoiden on syytä lähettää kirjoituksia ja ottaa sillä tavalla osaa toimituksen työhön. Tällaisen ammattilehden toimittaminen aineiston puuttuessa on hyvin vaikeata, senpä takia kaikkalainen apu ja tuki on tarpeen. Toivomukset sisältöön nähden ovat myöskin tervetulleita ja silloin voidaan paremmin suunnitella mikä aihe olisi tervetullein. Lukijat! Antakaa lehdellemme siinä suhteessa hyvä uudenvuoden lahja, lähettämällä sille jokin kirjoitus. Paikalliset uutiset ovat paikallaan ja selostus jostakin erikoistyöstä. Sisältö olisi saatava mahdollisimman monipuoliseksi ja hyödylliseksi ja Te kaikki voitte osaltanne siinä auttaa, osallistumalla siihen. Hyvää lykkyä vain.

Toimitus.

Die Redaktion wünscht allen
Werten Kollegen im Auslande
ein *Fröhliches Weihnachtsfest*
und ein *Glückliches Neues Jahr*
1957!

URHEILUA

Jälleen alkaa tämäkin urheilutoimintakausi kallistua loppuaan kohti. Tätä kirjoitettaessa ovat Melbournen olympiakisat juuri sopivasti alussa, ja uskomme että joka puolella ollaan peukalot ja ehkä varpaatkin pystyssä jännätessä omien puolesta. Meidän kohdalla on lisäksi jännää aiheena se, että on ammattimme edustaja matkassa mukana. Tämän alkulauseen jälkeen voimmekin sopivasti siirtyä oman urheilutoiminnan pariin. Kesän jälkeenhän tulee aina syksy, jolloin on paras kaivaa perunat plantaasien maasta ja kompassit romulaatikon pohjasta. Monen oli onnistunutkin löytää itselleen suunnistusvälineet sillä kilpailupaikalla nähtiin kokonaista 20 osanottajaa. Suunnistuskilpailut suoritettiin 28. 10. -56 Solvallon urheiluopiston maastossa. Kilpailuja suosi erittäin kaunis sää auringon yrittäessä täydeltä terältään lämmitää syyskoleaa ilmaa. Ilmoittautumisen ja arvannon jälkeen päästiin lähtemään porukalla lähtöpaikalle joka sijaitsi noin parin kolmen sadan metrin päässä saunalta, joka oli maalipaikkana. Matkalla lähtöpaikalle kuultiin kaikkienkokoista jorinaa jonkun höpistessä itsekseen kordinanttikäyristä ja korkeusviivoista. Toisten hytistessä kylmästä oli Tuomo Koi-vulalla polvihousut, joka puolestaan sai ihmetystä aikaan. Joku taas oli niin optimistinen, että oli jättänyt kompassin kotiin luottaen radion sää-tiedoitukseen, joka oli luvannut pohjoisen ja etelän välistä tuulta. Rata-mestarina toiminut Spring oli laatinut noin seitsemän kilometrin radan vaihtelevaan ja komeaan Nuuksion maastoon. Rasteja oli 7, joista kolme oli merkitty valmiiksi karttaan lähtöpaikalla. Loput sai itsekukin merkitä rasteilla, joissa ne oli ilmoitettu. Lähtöpaikalla ratamestari vielä selosti radan ettei kenellekään tuottaisi vaikeuksia löytää rasteja. Sitten voitiinkin laskea miehet irti. Starttityylejä nähtiin monenlaisia. Tutkitiin karttaa tarkasti kalliolla ja muilla sopivilla paikoilla. Joku iski kartan oksaan ja ihmetteli kun kompassi ei toimi pystyasennossa. Yleisin lähtöasento oli kyyrylähfö joskaan lähtöelineitä ei käyttänyt kukaan. 14 minuuttia ensimmäisen lähdön jälkeen lähti viimeinen mies, jolloin todettiin, että sinnepäin hänkin meni minne paria poikkeusta lukuunottamatta muutkin. Maalipaikalla saunaa lämmittäen odotettiin miesten maaliintuloa. Ensimmäisenä saapui numerolla 12 lähtenyt Peltonen ja kun kahden minuutin sisällä ei ilmestynyt myöhemmin lähteneitä oli voittaja selvä. Seuraavista sijoista käytiin ankaraa kamppailua parin Sandström—Soininen tullessa toiseksi ja Ajanto—Mäkinen kolmannek-

si. Ikämiessarjassa oli 5 osanottajaa Hertolan voittaessa, mutta jos voitaisiin antaa kevyenmiehenlisää olisi Blom varmasti voittanut. Yleensä käyttivät ikämiehet apua suunnistuksessa sillä Hertola suunnisti Ikosen kanssa, Blom Reinikaisen ja Koivula, Paavo poikansa kanssa. Myöskin Vuoren vanhempi poika toi isänsä pois metsästä, jossa hommassa pojalle tuli kova nälkä. Saunomisen jälkeen uskalsi jokunen sentään uimaankin vaikka rannat olivatkin jääriitteessä. Innokkaampia taisi olla ikivihreä Hertola, joka näytti nuoremmille mallia. Näissä merkeissä siis kului sen sunnuntain parempi puoli. Aurinko paistoi vielä lähtöhetkellä Solvallassa, mutta kun pääsimme kaupunkiin vallitsi kaikkea muuta kuin mukava sää.

Keilailukilpailut pidettiin 16. 10. 56 Keilahallissa Rusasen voittaessa ja saadessa toisen kiinnityksen O. Lindholmin lahjoittamaan komeaan hopeapyttyyn. Osanottajia oli 8. Tuulinen ja sateinen sää ei ahitannut kilpailuja.

Olympiavuoden varrella kertyneistä kilpailuista oli lusikat vielä jakamatta ja ne jaettiin palkintojenjakojuhlassa 2. 11. -56 Hotelli Helsingin juhlahuoneistossa. Lippujen myyminen tuntuu tuottavan aina vain vaikeuksia vaikka kuinka pitäisi propagandaa. Kaikenlaisia selityksiä vaikeuksista löytyy niitä tarjottaessa. Rahahuolet tuntuvat olevan pääsyynä. Olimme sentään onnistuneet saamaan jonkin verran väkeä juhliin, vaikka jäimmekin tavoitteesta aika paljon. Pääasia oli ettemme kärsineet tappiota, vaikka menot olivatkin suuret, joista tanssi ja jatko-aikalupa haukkasi yli yksitoistatuhatta ja orkesteri 7.500 mk. Nämä ja muut menot tekivät yhteensä 28.300 mk. Tuloja taas oli 71.900 mk, johon kuuluu tuottoisat arpajaiset. Joten juhlien voitoksi jäi 43.600 mk. Siis melkoinen summa. Tähän voimme menopuolelle lisätä palkintojen viemän 22.430 mk. Pankkiin vietäväksi siis jäi vielä 21.170 mk. Muutenkin juhlat onnistuivat melko hyvin. Mukavana asiana huomioimme sen, että yleisö tuli melko ajoissa, joka puolestaan sai aikaan sen, että tunnelma oli heti alkuillasta korkealla. Ohjelmasta mainittakoon: teatterinjohtaja A. Outisen esittämä huumori, taiteilijapari Hartwigin tanssiesitykset, herra Knapen taiteelliset lauluesitykset ja Likanderin partnerinsa kanssa esittämä jive. Palkintojenjako voidaan laskea myös ohjelmaan. Runsaasti olikin palkintomiehiä paikalla. Mainittakoon, että edellisissä juhlissa oli vain yksi palkinnon saaja paikalla. Näissä merkeissä ilta kului yleisön itsensä pitäessä lopusta ohjelmasta huolen.

K - o.

Suunnistuskilpailut 28. 10. -56.

Yleinen sarja: 1) R. Peltonen, Hindsbergin lab., 1.23,25; 2) M. Sandström—M. Taiminen, Koskinen—Sandströmin lab., 1.35,45; 3) L. Ajanto—T. Mäkinen, Hiltusen lab., 1.40,25; 4) K. Reinikainen, oma lab., 1.51,24; 5) J. Taiminen, H. Koskisen lab., 1.51,27; 6) T. Laakkonen—P. Levänen, Tallrothin lab., 2.06,11.

Ikämiehet: 1) A. Hertola, oma lab., 1.44,04, 10 % , 1.34,00; 2) M. Koivula, oma lab., 1.45,39, 7 % , 1.38,29; 3) A. Blom, oma lab., 1.51,24, 1 % , 1.50,17; 4) E. O. Vuori, H. Koskisen lab., 2.31,33, 3 % , 2.23,46.

Nuorten sarja: 1) T. Koivula, Koivulan lab., 1.42,45; 2) P. Ikonen, Hertolan lab., 1.44,04.

Keilailukilpailut 16. 10. -56.

1. T. Rusanen	666 + 40 = 706 p.
2. O. Lindholm	704 + — = 704 p.
3. P. Alho	628 + 60 = 688 p.
4. K. Enqvist	666 + 20 = 686 p.
5. H. Koskinen	638 + 40 = 678 p.
6. G. Levander	604 + 60 = 664 p.
7. A. Semenius	580 + 50 = 630 p.
8. A. Hertola	429 + 75 = 504 p.
9. M. Rikkonen	425 + 75 = 500 p.

TIEDÄTKÖ,

— että hammasteknikko Olavi Rinteenpää oli Melbournessa ja lähetti sieltä olympiaterveiset Liitolle ja kaikille ammattitovereille, joten olkaa hyvä.

LEHTEMME TILAAJILLE, ILMOITTAJILLE SEKÄ KAIKILLE YSTÄVILLE

Hyvää Joulua

ja

Onnellista Uutta Vuotta

Gustav Lundell

80 v.

80 vuotta täytti 18 p:nä lokakuuta hammasteknikko *Gustaf Lundell*. Vuonna 1894 hän tuli oppilaaksi hammaslääkäri Ernst Wasenius'en laboratorioon, jonka johdossa oli saksalainen tekniikko Katermann. Kun hän kolme vuotta myöhemmin muutti Amerikkaan, tuli Gustaf Lundellista mainitun laboratorion ensimmäinen tekniikko. Näihin aikoihin toimi Helsingissä noin 9—10 hammaslääkärinä ja jokaisella heillä oli ainakin yksi tekniikko palveluksessaan. Vuonna 1919 lunasti Gustaf Lundell laboratorion itselleen ja on siitä lähtien ollut sen omistaja. Vuosisadan alussa hän teki opintomatkan ulkomaille. Kun Hammasteknikkojen Seura perustettiin, oli hän jonkun aikaa sen rahastonhoitajana. Sen jälkeen, kun hammasteknikot alistettiin lääkintöhallituksen alaisiksi, toimi hän ammattia koskeissa kysymyksissä asiantuntijana useita vuosia mainitussa laitoksessa. Vuodesta 1942 lähtien on hän Suomen Hammasteknikkojen Liiton kunniajäsen. Korkeasta iästään huolimatta työskentelee hän päivittäin vielä laboratoriossaan.

Hammasteknikko-lehti lausuu merkkipäivän viettäneelle parhaat onnentoivotuksensa

Paavo Koivula

50 v.

50 vuotta täytti 11 p:nä joulukuuta hammasteknikko Paavo Koivula. Hän aloitti opin vuonna 1923 F. Lönngrénin luona ja vuonna 1938 hän perusti oman laboratorion jota edelleenkin hoitaa. Suomen Hammasteknikkojen Liittoon hän liittyi v. 1928. Liiton hyväksi hän on suorittanut pitkän työpäivän. Sihteerinä hän oli vuosina 1933—41 ja puheenjohtajana 1941—46. Ansioistaan Liiton hyväksi hänet kutsuttiin 20 vuotisjuhlan yhteydessä kunniajäseneksi. Parhaaseen miehuusikään päässeelle Hammasteknikko-lehti toivottaa parhainta onnea ja menestystä.

† Robert Waldemar Leismaa

Ammattikuntaamme on jälleen kohdannut menetys, kun saapui tieto siitä, että yksi sen veteraaneista R. W. Leismaa on pitkäaikaisen sairauden murtamana kuollut 17. 10. 1956. Hän oli syntynyt 6. 3. 1890.

Hän kuului siihen vanhemman polven joukkoon, joka aloitti uransa jo vuonna 1916. Alkutaipaleen paikka oli Jalmar Johanssonin laboratorio ja myöhemmin Nandelstadin laboratorio. Oman laboratorion hän perusti Helsinkiin vuonna 1925 nimellä R. W. Leismaan laboratorio. Suomen Hammasteknikkojen Liittoon hän liittyi vuonna 1934 ja lisäksi hän osallistui Tammissalon V.P.K:n toimintaan ollen sen kunniajäsen.

† Kustaa Jalmari Laine

Mieliä masentavana saapui tieto, että K. J. Laine oli 12. 11. 1956 siirtynyt ajasta iäisyteen. Vaikea sairaus oli tehnyt tehtävänsä ja murtanut lopullisesti elämänhaluisen ja toimintatarmoisien miehen. Hänessä meni maan majoille rohkeasti ammattikunnan asioita ajanut ja valoisasti tulevaisuuteen tähtäävällä katseella varustettu jäsen. Hän osallistui innokkaasti Liitonkin toimintaan ollen sen tilintarkastajana ja samoin Liiton avustuskassan tilintarkastajana. Ammattikunnan perustaessa oman liikkeen Hammastarvike Oy:n, kuului K. J. Laine sen ensimmäiseen johtokuntaan, jonka toimintaan hän osallistui erikoisen aktiivisesti palavalla innolla, edelleen hän oli useamman vuoden mukana kurssitoiminnassa. Hänen erikoisena harrastuksena olikin ammattikunnan asiat.

Hän oli syntynyt 5. 6. 1895 Turussa. Hammasteknikko-opin hän aloitti 2. 1. 1910 Turussa, W. Jörgensenin, G. Schomanin ja A. Lukkari-sen laboratorioissa. Oman laboratorion hän perusti 1932 Viipuriin, jatkaen sitä vuodesta 1940 Helsingissä. Lisäksi hän on toiminut Tampereella ja Oulussa. Suomen Hammasteknikkojen Liittoon hän liittyi vuonna 1929.

26. 11. 56 kokoontui Krematorion kappeliin lukuisa joukko omaisia, sukulaisia ja työtovereita suorittamaan viimeistä palvelusta poismenneelle. Seppeleitä laskettiin mm. Suomen Hammasteknikkojen Liiton ja Hammastarvike Oy:n puolesta.

Arv. Hammasteknikot!

Hammaskultaa

työssä tarvitsemassanne muodossa
saatte valmiina meiltä.

Liikkeemme pitkäaikainen kokemus,
nykyaikaiset varusteet ja ammattitai-
toinen henkilökunta takaa tuottei-
temme laadun.

Kultaseppä

WESTERBACK OY

Helsinki, Eerikinkatu 7
Puh. 61 625

**VIHDOINKIN LUOTETTAVA
AKRYLIHAMMAS**

Ivoclar SR

(Solvent-Resistant)

- Erikoisristisidos (Cross linked) hammas
- Hapon ja kulutuksen kestävä
- Luja ja kaunis
- Tavallisia ja karakterisoituja malleja

DENTA PEARL SR kruunu- ja siltamateriaali
MUCO-SEAL 54 aine

Runsas valikoima varastossamme!

OY DENTALDEPOT AB

Helsinki Eteläranta 2 puh. 12 601.

Büvalent

ENITEN
KÄYTETTY
PROTEESIHAMMAS

Yksinmyyjä:

Oy DENTALDEPOT Ab

1900

DE TREY GESELLSCHAFT MBH · WIESBADEN